

İŞ GÜVENCESİ İSTİYORUZ

Türk-İş Dergisi, Nisan-Mayıs 2000

Yıldırım Koç
Genel Başkan Danışmanı

Türkiye’de örgütlenmenin önündeki en büyük iki engel, iş güvencesinin bulunmaması ve kaçak işçiliğin yaygınlığıdır. İş güvencesinin bulunmaması nedeniyle, özel sektör işyerlerinde çalışıp sendikalarda örgütlenmek isteyen işçiler, derhal işten çıkarılabilmektedir. İşten çıkışlarda geçerli bir nedenin aranmaması, sendikal örgütlenmeyi büyük ölçüde imkansızlaştırmaktadır.

Kamu kesimi işyerlerinde fiili bir iş güvencesinden yararlanılmaktadır. Ancak bu fiili durumun yasa değişikliğiyle güvence altına alınmaması durumunda, ulusötesi sermayenin talepleri ve hükümetlerin uygulamaları nedeniyle her an işten çıkarılma tehlikesi mevcuttur. Ayrıca, kamu kesiminde çalışan işçi sayısı hızla azalmaktadır. Ülkemizde sendikacılık hareketinin geleceği, fiili bir iş güvencesinden yararlanan kamu kesimi işçilerinin, özel sektör işçilerinin örgütlenmesini sağlayacak iş güvencesi için mücadele etmesinden geçmektedir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanan iş güvencesi yasa tasarısı taslağı, mevcut hakları daha ileri götürmediği gibi, bir konuda da mevcut bir hakkı daraltmaktadır. Bakanlığın hazırladığı tasarı taslağı, Türkiye’nin onayladığı 158 sayılı ILO Sözleşmesinin gereklerini yerine getirme konusunda da hiçbir ilerleme anlamına gelmemektedir.

TÜRK-İŞ yetkili kurullarının aldığı kararlara göre, gündemimizin birinci maddesi, iş güvencesinin sağlanması ve özelleştirmeye karşı demokratik sosyal devletin korunmasıdır. Bu konular, 1 Haziran 2000 tarihinde çalışmaya başlayacak işsizlik sigortasının eksikliklerinin giderilmesi ve hatalarının düzeltilmesi ve kaçak işçilikle etkili bir biçimde mücadele edilebilmesi açısından da hayati öneme sahiptir.

TÜRK-İŞ’in 1-5 Aralık 1999 günleri toplanan 18. Genel Kurulunda oybirliğiyle kabul edilen “Öncelikli ve Acil Talepler Bildirgesi”nde şu talep yer alıyordu:

“Özelleştirme durdurulmalı; kamu kesiminin sorunları işçi ve işverenlerin de katılımıyla çözüme kavuşturulmalıdır... Türkiye tarafından onaylanmış 158 sayılı ILO Sözleşmesi uyarınca iş güvencesi sağlanmalıdır.”

Genel Kurul kararlarında, özelleştirmenin her türüne karşı açık tavır alınırken, iş güvencesi hakkında da şu talep yer alıyordu:

“89 – Hizmet akdinin işveren tarafından geçerli bir nedene dayanmadan tek taraflı olarak feshedilmesine engel olunmalıdır. Bu konuda Uluslararası Çalışma Örgütü’nün Türkiye tarafından onaylanmış 158 sayılı Sözleşmesi’nin gerekleri iç mevzuatımıza yansıtılmalıdır. İşten çıkarmanın geçerli bir nedene dayanmaması durumunda verilecek yargı kararıyla sözkonusu işçi işe geri döndürülebilmelidir.”

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu bu konuya genel kurul sonrasında gereken önemi verdi. TÜRK-İŞ Hukuk Bürosu tarafından hazırlanan bir İş Güvencesi Yasa Tasarısı Teklif taslağı 7 Mart 2000 tarihinde üye Sendikalarımıza gönderilerek, 27 Mart 2000 günü TÜRK-İŞ’te yapılacak toplantıya Sendikalarımızın hukukçularının Sendika görüşleriyle birlikte katılmaları istendi.

27 Mart 2000 günü TÜRK-İŞ’te yapılan hukukçular toplantısında bu ilk teklif taslağı üzerinde görüşmeler yapıldı ve bir ortak metin oluşturuldu. TÜRK-İŞ Hukukçular Kurulu tarafından hazırlanan bu yasa tasarısı teklifi taslağı 11 Nisan 2000 günü yapılan TÜRK-İŞ Başkanlar

Kurulu toplantısına sunuldu ve onaylandı. Bundan sonraki adım, bu taslak teklifinin TBMM gündemine alınması ve kabul edilmesi için çaba gösterilmesidir.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu'nun 11 Nisan 2000 günlü toplantısında şu karar alındı:

“TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, ülkemizde işçi sınıfı ve sendikacılık hareketinin birinci hedefi olarak, Türkiye tarafından onaylanmış 158 sayılı ILO Sözleşmesi uyarınca iş güvencesinin sağlanmasını belirlemiştir.”

Başkanlar Kurulu, 2000 yılında 1 Mayıs'ın da bu temel hedefle kutlanmasına karar verdi. İlgili karar şöyleydi:

“İşçi sınıfının uluslararası birlik, dayanışma ve mücadele günü olan 1 Mayıs, Türkiye’de bu yıl, özelleştirmeye karşı demokratik sosyal devlete sahip çıkılması ve iş güvencesi için mücadele edilmesi anlayışıyla kutlanacaktır.”

11 Nisan günlü Başkanlar Kurulu toplantısında alınan karar gereğince tüm Türkiye’den Ankara’ya yürüyen Şube Yöneticilerinin okuduğu bildiri de, 26 Nisan günü Ankara’da düzenlenen “Özelleştirmeye Karşı Demokratik Sosyal Devleti Koruma ve İş Güvencesi Toplantısı”nda oybirliğiyle kabul edilen sonuç bildirgesinde ve TÜRK-İŞ’in 1 Mayıs bildirisinde hep iş güvencesi birinci talep olarak yer aldı.

Dikkat edileceği gibi, iş güvencesi için mücadele ile özelleştirmeye karşı demokratik sosyal devleti koruma mücadelesi bir bütünlük oluşturmaktadır. Bunlardan biri diğerinin alternatifi değildir. İki alan birbirini tamamlamaktadır. Özelleştirmelerin amaçlarından biri, yasalarda yer almayan, ancak kamu kesiminde sendikaların gücüyle fiilen sağlanmış olan iş güvencesinin ortadan kaldırılmasıdır. Bu nedenle, TÜRK-İŞ dışındaki bazı çevrelerin önerdiği gibi, TÜRK-İŞ’in 18. Genel Kurulunda alınan karar uyarınca özelleştirmeye karşı verilen mücadeleyi durdurarak ve yavaşlatarak, iş güvencesi sağlama mücadelesine ağırlık vermek, son derece yanlış ve TÜRK-İŞ Genel Kurul kararlarıyla çelişen bir tavidir.

TÜRK-İŞ’in iş güvencesi konusunda yaptığı diğer bir girişim de, ülkemizdeki mevzuatın, Türkiye tarafından onaylanmış 158 sayılı ILO Sözleşmesi ile çelişen hükümlerinin, 21 Şubat 2000 tarihinde, ILO Anayasasının 24. maddesi uyarınca ILO’ya bildirilmesidir.

Avrupa Birliği ülkelerinde iş güvencesi büyük ölçüde mevcuttur. Ancak Türkiye’nin adaylık sürecinde uyum sağlamakla yükümlü olduğu Avrupa Birliği müktesebatında iş güvencesine ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Diğer bir deyişle, Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne üyeliği sürecinde iş güvencesi sağlayacak bir değişiklik yapılması gerekmemektedir. Avrupa Birliği ülkelerinde geçerli olan iş güvencesi, Avrupa Birliği mevzuatının ürünü ve sonucu değildir. Her ülkedeki iş güvencesi, o ülkenin iç güç dengelerinin sonucunda o ülkenin kendi ulusal mevzuatı ve/veya toplu iş sözleşmeleri aracılığıyla sağlanmıştır.